

SMS > Στη λίστα για το βραβείο FEMINA μπήκε η γαλλική έκδοση του βιβλίου της (φωτ.). Την ευχάριστη είδηση μας μετέφερε η Ερση Σωτηροπούλου, από το Παρίσι όπου βρίσκεται, αργά το βράδυ της Παρασκευής, αμέσως μόλις ενημερώθηκε από τον εκδότη της. Καλή επιτυχία, λοιπόν!

ΕΡΣΗ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

«Οι μέρες μου ορίζονται από το γράψιμο»

Συνέντευξη στην **ΚΡΙΣΤΥ ΚΟΥΝΙΝΙΩΤΗ**
Φωτ. **ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ**

Την ερχόμενη Παρασκευή, επιστρέφει στη γενέτειρά, καλεσμένη του «Πολυέδρου» στο πλαίσιο του κύκλου «Η μικρή φόρμα στον πεζό λόγο». Η βραβευμένη πατρινή συγγραφέας μιλάει στην «ΠτΚ».

Πότε ξεκίνησε η πολύχρονη ενασχόλησή σας με τον Καβάφη και πώς διεκδίκησε την έκφρασή της μέσω του βιβλίου σας «Τι μένει από τη νύχτα» (εκδ. Πατάκη); Είχα οργανώσει μια έκθεση για τον Κωνσταντίνο Καβάφη στο Palazzo Venezia στη Ρώμη. Η έκθεση είχε μεγάλη, αναπάντεχη επιτυχία. Η φήμη του Καβάφη είχε ξεπεράσει τα δικά μας σύνορα αλλά και τα στενά όρια των λογοτεχνικών κύκλων. Έχοντας πρόσβαση στο αρχαικό υλικό, μου έκανε εντύπωση ότι δεν υπήρχε κάποια προσωπική του αναφορά σ' αυτό το ταξίδι στο Παρίσι τον Ιούνιο του 1897. Ήταν το μοναδικό ταξίδι αναψυχής της ζωής του σε μια εποχή όπου το Παρίσι ακτινοβολούσε, ήταν η Belle Époque, εκεί γεννιόταν ο μοντερνισμός και καλλιτέχνες απ' όλο τον κόσμο συνέρρεαν στη Μονμάρτ. Μερικά χρόνια αργότερα, γυρίσαμε μαζί με την Eglal Eteera ένα ντοκιμαντέρ για τον Καβάφη για λογαριασμό της γαλλικής τηλεόρασης. Πάλι γεννήθηκαν ερωτήματα. Τελικά ήταν αυτά τα ερωτήματα που με έσπρωξαν να γράψω.

Παρακολουθούμε έναν Καβάφη νέο, ανασφαλή ως προς την τέχνη του, βασανι-

«CE QUI RESTE DE LA NUIT»-LE MONDE

Το βιβλίο της μεταφράστηκε στα Γαλλικά υπό τον τίτλο «Ce qui reste de la nuit». Την Τετάρτη 16 Σεπτεμβρίου, η «Monde» δημοσίευσε μια εξαιρετική κριτική, όπου, μεταξύ άλλων, κάνει λόγο για τη διαυγή γραφή και τη ρέουσα αφήγηση της συγγραφέως, η οποία αναδεικνύει θαυμάσια την απόγνωση του νεαρού ποιητή, που βασανίζεται ανάμεσα στο ανικανοποίητο και το ιδανικό. Ένα έξοχο βιβλίο, το οποίο μπορεί να διαβαστεί είτε ως αφήγηση του 3ήμερου ταξιδιού-κλειδί για τη ζωή του Καβάφη είτε ως παθιασμένη εισαγωγή στο έργο του ή ως στοχασμός πάνω στην τέχνη. Μια «σωρηστική πρόσκληση σε ταξίδι. Μια εσωτερική, διαχρονική περιπλάνηση» καταλήγει.

νιζόμενο από την ομοφυλοφιλία του... Ο τρόπος δε που αποδίδετε τον ερωτικό του πόθο είναι, θα έλεγα, ποιητικός. Δυσκολίες, προκλήσεις, στο «ζωντανισμό» του; Το βιβλίο μου πήρε έξι χρόνια και πέρασε από πολλές διεργασίες. Με ενδιέφερε ο Καβάφης νέος. Η εικόνα που έχουμε γι' αυτόν είναι ενός ποιητή ήδη γερασμένου και κατασταλαγμένου, σαν να μη γνώρισε νεανική ηλικία. Με ενδιέφερε το πέρασμα από τον αδέξιο ποιητή στον ώριμο, το πώς ο Καβάφης έγινε Καβάφης και μέσα από ποιες επώδυνες διαδικασίες χρειάστη-

κε να περάσει. Σκεφτόμουν αυτόν τον νεαρό άνδρα (του οποίου την τύχη και το μέλλον τα γνωρίζουμε πολύ καλά), το ταξίδι του στο Παρίσι σε μια εποχή ιδιαίτερη, το πάθος του να γράψει, την αγωνία του να βρει τη δική του φωνή, πώς τυραννιόταν από ερωτικές επιθυμίες, απαγορευμένες τότε. Είσι σιγά-σιγά ο Καβάφης έγινε μυθιστορηματικό πρόσωπο.

«Το μόνο που έλειπε από το ταλαίπωρο ελληνικό κράτος ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, μια ωραία μασκαράτα» σχολιάζει ο Καβάφης για τους Ολυμπιακούς του

1896. Μοιάζει ειπωμένο πρόσφατα...

Γράφοντας βγήκαν στο φως αυτές οι αναλογίες με τα πρόσφατα παθήματά μας. Δεν είναι μόνο οι Ολυμπιακοί του 1896. Λίγους μήνες μετά από τα γεγονότα που διαδραματίζονται στο μυθιστορηματικό, η χρεοκοπημένη Ελλάδα μπαίνει κάτω από Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο. Διήρκεσε από το 1897 μέχρι το 1978, ογδόντα ένα ολόκληρα χρόνια. Δυστυχώς, η ιστορία επαναλαμβάνεται.

Η βαθύτερη γνωριμία σας μαζί του, τι «γεύση» σάς άφησε;

Οτι τίποτα δεν χαρίζεται. Ο Καβάφης είναι ένας ποιητής που ωρίμασε πολύ-πολύ αργά. Για μένα το κλειδί είναι η μετουσίωση της ερωτικής επιθυμίας σε δημιουργία, ο θρίμβος της γλώσσας και του έρωτα: Αυτός είναι ο πυρήνας του βιβλίου μου. Το 1897 ο Καβάφης έχει αποδεχθεί την ομοφυλοφιλία του αν και κοινωνικά ήταν ένας τύπος πολύ τυπικός και συντηρητικός. Όμως, όσο βασανισμένος, μυστικοπαθής κι αν ήταν ως άτομο, πλησίαζε το σημείο όπου του ποιητής θα ήταν ικανός να γράψει γι' αυτήν την επιθυμία με τρόπο ευθύ, μη απολογητικό, ενώνοντας το πάθος του για το παρελθόν, ιδιαίτερα για την ελληνιστική περίοδο με το πάθος του για άλλους άνδρες σε ποιήματα που θα ανταποκρίνονταν στα δικά του υψηλά κριτήρια.

Έχετε καταπιαστεί με όλα τα λογοτεχνικά είδη. Πιο ελκυστικό για εσάς; Κάθε είδος έχει τις δικές του απαιτήσεις από τον συγγραφέα. Ως αναγνώστρια λατρεύω το διήγημα. Είναι κρίμα που το αποφεύγουν εκδότες και αναγνώστες. Δεν είναι μόνο η σύντομη μορφή του που είναι ελκυστική, υπάρχει κάτι άλλο σημαντικό. Στο διήγημα η καθημερινή ζωή μπαίνει κάτω από μεγεθυντικό φακό, τα μικρά γεγονότα γίνονται αποκαλυπτικά, οι σκιές αποκτούν όγκο, οι σιωπές νόημα. Είναι μια αρχέγονη σύντομη ιστορία. Η οικονομία του διηγήματος είναι δυναμική και όχι περιοριστική.

Μπλε-κόκκινα, η κρίση και η Πάτρα

«Να νιώθεις μπλε, να ντύνεσαι κόκκινα», η βραβευμένη συλλογή διηγημάτων σας που θα παρουσιαστεί στο «Πολυέδρο». Είναι, οι ιστορίες σας μια προτροπή κατά των σκοταδιών που κατακλύζουν ενίοτε την ψυχή; Στις περισσότερες ιστορίες υπάρχει ένα ερέθισμα, ένα τραύμα παλιό που ματώνει ξανά ή άλλοτε μια αόριστη ανησυχία που φωλιάζει στην ψυχή του ήρωα και τον αποσπά από την κανονική ζωή του. Για μια στιγμή όλα γύρω του εκτροχιάζονται. Αντιλαμβάνεται ότι δεν υπάρχουν περιθώρια, ότι η ζωή είναι πολύ λίγη. Μέσα σ' αυτό το λιγοστό που ξεγλιστράει σαν την άμμο από τα δάχτυλά του, πρέπει να φτιάξει τον κόσμο του από την αρχή.

Στο ομότιτλο της συλλογής διήγημα διαβάζουμε για την πρωίδα ποιήτρια: «Όλες οι σκέψεις της ήταν γύρω από το γράψιμο. Τελικά είμαι σχεδόν ανάπηρη, αναλογίστηκε». Έχετε νιώσει αντίστοιχα;

Όταν γράφεις έχεις τις κεραίες σου τεντωμένες στον κόσμο, αλλά την ίδια στιγμή ξέρεις ότι είσαι αλλού κι ότι αυτό το αλλού μέσα στη φυσαλίδα του οποίου βρίσκεσαι, είναι η μόνη δυνατή εμπειρία για σένα, τουλάχιστον εκείνη τη στιγμή. Φυσικά η φυσαλίδα μπορεί να σπάσει, γίνεται συχνά. Αν

και βρίσκομαι σε εγρήγορση με μια σχεδόν παραμορφωτική ευαισθησία γι' αυτά που συμβαίνουν γύρω μου, οι μέρες μου ορίζονται από το γράψιμο.

Κατ'εφαίμα, μιζέρια, απελπισία, έχουν τυλίξει την Ελλάδα. Κατά πόσο σας επηρεάζει το όλο κλίμα και ποιο το όπλο σας;

Μια από τις συνέπειες της κρίσης είναι η απάθεια. Η νέκρωση των αισθημάτων. Η καθίζηση. Η κρίση δεν είναι μόνο μία, ούτε έχει μόνο ένα πρόσωπο. Σκεφθείτε πόσο απειλητικά είναι εκείνα τα μικρά γεγονότα που σε πρώτη ματιά φαίνονται ανώδυνα. Πολλοί βλέπαμε την κρίση πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αν και συνεχίζαμε το ανέμελο γαϊτανάκι. Νομίζω ότι η τέχνη είναι ένα όπλο για να διατηρήσει κανείς την αξιοπρέπειά του απέναντι σε δυνάμεις που δεν ελέγχει και που πολύ εύκολα μπορούν να τον συνθλίψουν.

«Η πόλις θα σ' ακολουθεί. Στους δρόμους θα γυρνάς/τους ίδιους. Και σταις γειτονιαις ταις ιδιαις θα γερνάς» γράφει ο Καβάφης. Εσάς, ποια πόλη σάς ακολουθεί;

Η Πάτρα, ποια άλλη; Υπάρχει μια σχέση έλξης - απώθησης. Ίσως γιατί μεγάλωσα τα χρόνια της δικτατορίας, όπου το κλίμα ήταν ασφυκτικό. Κι έχει πλάκα, όταν σκέφτομαι την Πάτρα, πάντα γένους θλυκού, είναι για μένα ένα αληθινό πρόσωπο, σαν να με έχει πάρει από πίσω μια θηριώδης γυναίκα, η οποία ενώ με ακολουθεί, μεταμορφώνεται, υποδύομενη τη μια ιστορία μετά την άλλη, ζωντανεύοντας το ένα σκηνικό μετά το άλλο, σε μια σειρά μεταμορφώσεων που με γοητεύουν και με τρομάζουν.